

The continent is isolated.

Voor veel belangrijke beslissingen in het Verenigd Europa geldt dat ze genomen zijn door rollebollende politici die op geen enkele wijze besef leken te hebben van de historische draagwijdte van hun handelen.

Het meest recente weekendoverleg van 8 en 9 mei van de Europese regeringsleiders had zo bezien alles in zich om een historisch besluit op te leveren. Niet alleen was er een lange periode van besluiteloosheid en menig onsmakelijke ruzie aan voorafgegaan, ook was het toen eigenlijk al te laat om de geloofwaardigheid van de Unie en de Euro op de financiële markten nog in stand te houden.

De uitkomst leek desniettemin bemoedigend. Alle lidstaten gaan geld lenen en dat, via een noodfonds van € 750 mld, onder stringente voorwaarden doorlenen aan met insolventie bedreigde lidstaten. Daarenboven mag de ECB nu staatsleningen die door de financiële markten niet meer worden geaccepteerd van financiële instellingen overnemen. Dit kan als middel worden ingezet tegen speculanten. Om de inflatoire werking van het daardoor in de omloop gebrachte extra geld te matigen wordt een aantrekkelijke depositofaciliteit door de ECB ter beschikking van banken gesteld.

Angelsaksische scepsis

In de Angelsaksische pers, *'honi soit qui mal y pense'*, werd in de dagen na 9 mei breed uitgemeten dat per saldo banken, die te veel risico's hadden genomen (Duitse en vooral Franse) van de geboden hulp profiteerden. Bovendien vond men dat er aan de werkelijke problemen (te weten spijzieke overheden, structurele onevenwichtigheden en weeffouten in de Europese monetaire Unie) niets wordt gedaan. Het peperdure pakket maatregelen gaat derhalve ten koste van de kredietwaardigheid van de "sterke" Eurolanden, er wordt slechts wat extra tijd gekocht. Het land waarom het gaat, Griekenland, wordt niet in staat geacht de eigen staatsschuld ooit terug te betalen. De Engelse minister van financiën, Alistair Darling, heeft geheel in lijn daarmee en volgens de beste Britse "EU-tradities" aangegeven geen geld ter beschikking te stellen. De lasten van de Europroblemen dienen volgens hem geheel voor rekening van de Eurolanden te komen.

Politiek testimonium paupertatis of theater?

De leidende Europese politici laten sinds het ontstaan van de Griekse crisis geen enkele gelegenheid onbenut om duidelijk te maken dat hun handelen wordt bepaald door 'moedwil en misverstand'. Visie lijkt niet ten grondslag te liggen aan het gedrag en uitkomsten van onderhandelingen moeten kennelijk worden toegeschreven aan toeval of klierwerking. Het gegeven dat de beslissingen van 9 mei in slechts enkele uren tot stand kwamen wijst eveneens in die richting. Uitgelekte dreigementen uit de unie te treden, openlijk geventileerde twijfels aan de levensvatbaarheid van de Euro, eenzijdig afgekondigde, tot mislukken gedoemde, maatregelen tegen speculanten en stakende Grieken bevestigden de laatste weken het beeld van ongecoördineerd handelen, wantrouwen, verwarring en chaos. De aanvankelijk welwillende ontvangst van de maatregelen op de financiële markten sloeg dan ook al snel om in somberheid, mismoedigheid en een steeds lagere Eurokoers.

Nieuwe werkelijkheid

Het besluit de Eurozone te redden met een Europees Garantiefonds en met een uitbreiding van de mogelijkheden van de ECB is niettemin historisch en baanbrekend. Voor het eerst gaf men blijk van een bereidheid een gemeenschappelijke verplichting te accepteren. Het is in die context bijna hilarisch dat een groepje, zowel voor als na het besluit voor eigen parochie prekende, "staatslieden" uit de onderhandelruimte kwam met een "moedige" keuze voor Europese solidariteit en met een feitelijke afdracht van nationale bevoegdheden aan centrale Europese instituties. Volgende stappen, gericht op verbetering van de begrotingsdiscipline van lidstaten, herstructurering van economieën en handelsstromen en centraal uit te geven EU-leningen, liggen nu voor de hand. Omdat, met uitzondering van Engeland, alle lidstaten, dus ook de niet Eurolanden, hebben ingestemd met de nieuwe koers

is er nu in Europa een andere bestuurlijke werkelijkheid ontstaan. Dat veel Continentalen en Angelsaksen dat nog niet beseffen is minder verwonderlijk als wordt bedacht dat degenen die tot de koerswijziging besloten (de Europese politici) de gevolgen daarvan, met name gedurende de laatste twee weken, evenmin leken te overzien.

Goedkoper Euro

De verwarring die door schijnbaar klakkeloos wat roepende politici en door onrust stokende media wordt veroorzaakt verzwakt de Euro voorlopig ten opzichte van de dollar. Onzekerheid over de gemeenschappelijke munt lijkt op het eerste gezicht voor Amerikanen en Engelsen nastrevenswaardig. Door een vlucht uit de Euro zal er voor het Angelsaksische schuld papier een ruimere markt ontstaan. Gegeven de staatstekorten aldaar is dat, althans voor de korte termijn, een welkome ontwikkeling. De strijd om de kapitaalstromen is dan ook, zeker in de Angelsaksische pers, in volle gang.

Voor de Eurolanden is een goedkoper geldeenheid uiterst behulpzaam bij het op orde brengen van de eigen financiële huishouding. Omdat de export, dus de economische groei, wordt gestimuleerd komen koopkrachtverlagende bezuinigingsmaatregelen van overheden minder hard aan. De import uit landen die een duurder wordende valuta voeren zal in prijs stijgen, dus afnemen. De overschotten op de betalingsbalansen in de Eurozone zullen groeien. Gevolg is dat een reeds ingezette sanering van begrotingen makkelijker zal zijn en minder pijn zal doen. Tegen de gestaag verder dalende wisselkoers van de Euro t.o.v. de dollar wordt tot nu toe door de ECB niets ondernomen.

De Amerikaanse economie ondervindt een tegengestelde werking van hetzelfde mechanisme. Een afbouw van de schulden wordt nagenoeg onmogelijk gemaakt door het ontbreken c.q. wegvallen van externe stimulansen. De hoge werkloosheid versmalt de fiscale basis van de overheidsbegroting. Het valt te bezien hoe de financiële markten gaan reageren als binnen afzienbare tijd de gevolgen van de goedkopere Euro voor de Amerikaanse betalingsbalans en werkgelegenheid zichtbaar gaan worden. Het is gegeven de huidige tekorten in de VS en het gebrek aan plannen of zelfs maar voornemens daar aan te doen waarschijnlijk een kwestie van tijd voordat de financiering van de overheidshuishouding ondanks de "sterke" dollar problematisch wordt.

De goedkoper wordende Euro, het nu opgerichte noodfonds van € 750 mld en ingezette structurele verbeteringen van de Europese overheidsbegrotingen zullen de Europese economie en de Euro beter positioneren als de schuldenlast van de Angelsaksische economieën onfinancierbaar wordt. Door de Europese schulden gemeenschappelijk te maken en de ECB mogelijkheden tot "quantitative easing" (de nucleaire optie) te geven zijn de Europese munt en de markt voor overheidspapier doeltreffender te beschermen tegen speculanten. Tegen een centrale bank valt nu eenmaal moeilijker te strijden dan tegen een lokale overheid met een gat in de hand. Op wat langer termijn valt dan ook te verwachten dat de Europese Unie en de Euro sterker uit de economische turbulenties, die zich zeker gaan voordoen, tevoorschijn zullen komen.

Isolement

Het nog immer trotse Albion zal, dat is op 9 mei medegedeeld, niet participeren in het op te richten noodfonds of in een Europees monetair fonds. Indien daarmee de toon is gezet voor het overleg over de problemen die de Britten binnenkort krijgen met de eigen staatsfinanciën dan wordt een succesvol Engels beroep op de toch al niet legendarische Europese solidariteit beduidend minder waarschijnlijk. De Britse keuze kan daarom een zelf gespannen financiële valstrik blijken te zijn op het moment dat de € 200 mld, die minimaal nodig is om de begroting voor het lopende jaar sluitend te maken, op financiële markten niet kan worden opgehaald. De Angelsaksische neiging problemen van anderen vanuit het eigen perspectief te overdrijven, terwijl de zwakte van de eigen positie niet wordt onderkend, is al eerder riskant gebleken te zijn.

"Facts do not cease to exist because they are ignored."

Aldous Huxley